

DESCHIDEM O FEREAȘTRĂ SPRE VIITOR - Educație ecologică în grădiniță

Profesor Măgulean Paula
Profesor Bortos Crina
Grădinița cu Program Prelungit „Căsuța piticilor”, Arad

În grădiniță, preșcolarii au posibilitatea să surprindă frumusețea naturii și rolul ei în viața omului și sunt învățați să o iubească și să o prețuiască. Interesul și dragostea pentru natură sunt, la majoritatea copiilor, instinctive. În educația realizată în grădiniță, trebuie să pornim de la interesul firesc al copiilor pentru plante și animale, pentru ceea ce reprezintă natura pentru ei. Pentru a se implica în acțiuni eficiente de formare în sens ecologic nu se poate ajunge decât prin sensibilizarea și antrenarea componentelor afective și volitive ale copiilor. Toate acestea se pot realiza prin intermediul activităților de educație ecologică.

Ecologia este o știință care se ocupă cu studiul interacțiunii dintre viețuitoare și mediul lor de viață. Datorită faptului că omul este singurul "animal" care-și poluează în mod deliberat, conștient mediul, termenul de ecologie a luat o tentă spre protecția mediului.

Educația înseamnă formarea unor mentalități și modelarea acestora după niște matrice care să promoveze valorile societății și a importanței protecției mediului, ori, cel mai greu în societate este să schimbi mentalitatea. Au trecut peste 25 de ani de la revoluția care a decimat regimul comunist și încă în mentalitatea românilor rămân cicatrizate și permanente concepții comuniste.

Astfel educația ecologică e un proces care se desfășoară în timp, deoarece timpul este unul dintre cei mai buni profesori, bineînțeles combinat cu diferite forme ale învățării și modelării. Educația morală nu constă numai în a face să se nască idei drepte, largi și omenești, iar prin cuvinte potrivite să crească în inima copilului sentimente laudabile; educația ecologică constă în acțiune.

Omul învață mai repede din propriile greșeli decât din cele ale semenilor, însă când e vorba de "reparat", de suportat consecințele greșelilor altora lucrurile se inversează. Astfel acțiunile de igienizare organizate cu copiii le insuflă acestora un fel de disprețuire față de cei care au provocat mizeria pe care o adună și implicit o disprețuire față de atitudinea pe care au avut-o aceștia față de mediul înconjurător. Ei "suportă" pedeapsa reparatorie care ar trebui aplicată celor care au provocat mizeria. Astfel copiii ajung să protejeze mediul.

Copilului cărui îi rămâne imprimată această deprindere și atitudine o va transpune, în măsura caracterului său și în anturajul său, dacă se face aprecierea necesară. A educa înseamna a-i face pe copii să-și însușească prin experiență un sistem de valori care să le dea posibilitatea să se integreze în mod inteligent și în mod moral într-o lume aflată în rapidă refacere.

Acțiunile practice, de ecologizare și igienizare își au rostul lor atâta timp cât reușesc să insuflă copiilor această mentalitate și atitudine atât față de mediu cât și față de cei care nu-i respectă curățenia. Dacă se vrea o educație ecologică în România, țintele sunt copiii preșcolari și școlari, pentru că trebuie educată întreaga generație, pe drept cuvânt, "un papagal bătrân nu învață să vorbească, așa cum pomul când e mic se-ndreaptă". Deprinderea cea mai desăvârșită este aceea care începe a se forma în anii preșcolariității.

Modalitățile de organizare a activităților de educație ecologică, conform managementului clasei, oferă libertatea de desfășurarea a acestora atât ca activități opționale cât și ca activități integrate tuturor domeniilor de activități din grădiniță și lasă la latitudinea educatoarelor proiectarea acestora în funcție de posibilitățile copiilor, necesități și alți factori. Abilitățile științifice de explorare a mediului, cum sunt observarea, compararea, întrebările și comunicarea pot fi exersate în cadrul activităților în zona Știință, special organizată pentru educația ecologică, sau în activități integrate în fiecare centru de interes/arie de stimulare. Se pot organiza minizone de activitate: ecologie-știință, ecologie-artă, etc, în cadrul cărora, prin

difere activități, copiii vor fi încurajați permanent să exploreze, să pună întrebări, să dialogheze în grup, să coopereze, să lucreze în echipă.

În vederea dezvoltării la preșcolari a interesului și dragostei pentru natură am desfășurat plimbări în natură și excursii, prilej cu care aceștia au observat transformări ale naturii în anumite perioade ale anului.

Copiii s-au bucurat când au respirat aerul curat din parc, când au văzut cum încolțește și înverzește iarba din câmpie, cum înmuguresc apoi înfloresc pomii, cum îngălbenesc frunzele. Au ascultat cu plăcere ciripitul păsărelelor, susurul izvoarelor, foșnetul frunzelor, au admirat frumusețea și coloritul florilor.

Prin discuții libere și convorbiri organizate am explicat copiilor necesitatea de a avea grijă și de a proteja aceste minunății. Pentru a-i convinge de acest lucru am făcut cu aceștia un experiment: am lăsat la întuneric o plantă fără apă și căldură. După un timp planta s-a veștejit. În felul acesta copiii au înțeles grija pe care trebuie s-o manifeste față de plante, au înțeles că fără aer, fără apă și căldură plantele mor. Dar mirosul și coloritul florilor nu ne-ar încânta dacă acestea ar fi lângă gunoaie urât mirositoare. Tocmai de aceea li s-a explicat copiilor că nu trebuie să arunce hârtii și resturi de mâncare la întâmplare, acestea trebuie puse la coșul de gunoi sau pubele pentru ca mediul să se păstreze curat.

Am desfășurat cu copiii activități practice „Ecologiștii în acțiune” prin care copiii au adunat frunzele uscate și hârtiile din curtea grădiniței. În felul acesta și-au manifestat și ei grija și dragostea pentru natură.

Prin memorizări ca: „Gândăcelul”; „Cățelușul șchiop”, copiii au înțeles grija și dragostea pe care trebuie să o manifeste față de animale. Acestea nu trebuie chinuite, dimpotrivă ele au nevoie să fie ocrotite. Pentru a le forma copiilor o conduită ecologică am pornit de la o idee simplă dar destul de eficientă în planul emoțiilor și sentimentelor: transpunerea copilului în locul elementului din natură care a suferit o agresiune din partea omului. Pus în postura celui agresat și care nu se poate apăra singur, copilul va realiza că trebuie să asigure „dreptul la existență” tuturor elementelor mediului din jurul său. Treptat va înțelege că orice acțiune de distrugere de orice fel este cât se poate de dăunătoare echilibrului natural.

Problema poluării apei am prezentat-o prin activitatea de observare „Apa”. Copiii au avut prilejul să experimenteze decantarea apei cu impurități. Au înțeles pericolul pe care-l prezintă apa poluată atât pentru noi cât și pentru plante și animale. Pentru a fi cât mai convingătoare am udat o plantă cu apă curată, iar alta cu apă amestecată cu petrol. Cea de-a doua plantă după un timp s-a ofilit. Cu acest prilej, le-am explicat că prin poluarea apei au de suferit și locuitorii apelor peștii și alte viețuitoare acvatice. Cunoștințele dobândite pe parcursul acestor activități i-au ajutat pe copii să realizeze în cadrul activităților artistico-plactice teme ca: „Orașul meu curat”, „Nu distrugeți planeta!” etc.

Interdisciplinaritatea ne oferă posibilitatea de a prezenta copiilor obiecte, fenomene într-o relație de intercondiționare și a-i face să înțeleagă pericolul dezechilibrului natural, determinat de influența omului.

Transmiterea unor informații despre ecologie, dobândirea unor cunoștințe despre relația om-mediul, educarea unor comportamente și conduite civilizate față de mediul ambiant, formarea deprinderilor și obișnuințelor de a proteja mediul, îmbogățirea vocabularului activ cu cuvinte din domeniul ecologic, cultivarea unor atitudini de investigare, cercetare, explorarea mediului, îngrijirea colțului viu din clasă sau grădiniță, curiozități din lumea plantelor și animalelor, cunoașterea plantelor și animalelor ocrotite de lege, participarea activă la acțiuni de ocrotire, conservare a naturii, a mediului înconjurător, recoltarea de plante medicinale și fructe benefice sănătății, contribuția copiilor la reciclarea materialelor re folosibile, însușirea unor cunoștințe, norme de comportare specifice asigurării echilibrului dintre sănătatea individului, sănătatea societății și a mediului, impicarea directă, activă în protecția mediului sunt obiective prioritare ce trebuie implementate pe tot parcursul procesului instructiv-educativ din grădiniță.

Copiii trebuie conștientizați de necesitatea economisirii apei, a energiei electrice, a hârtiei, în general a resurselor limitate de care dispune natura. Copiii trebuie educați în vederea cunoașterii importantelor surse de poluare cu care se confruntă natura, pentru ca prin ei să se tragă un semnal de alarmă celor mari care nu aud strigătele de ajutor ale naturii, deoarece aceștia au rămas singura SPERANȚĂ pentru un viitor mai bun, pentru un pământ mai curat.

BIBLIOGRAFIE:

1. *Revista învățământului preșcolar* Nr. 3-4/2003, MEEdC, București
2. Preda, Viorica, *Educația pentru știință în grădiniță*, Ed Compania, 2000, București
3. Anton Ilica, Janina Cozma, Gabriela Kelement, Emilia Soriteu, Viorica Preda, *Didactica Învățământului Preșcolar*, Ed UAV, 2005, Arad
4. *Revista învățământului preșcolar* Nr. 1/2007, MEC, București
5. C. Pârvu, *Ecologie Generală*, Ed Tehnică, 2001, București